

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3148/2023. (III. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 17.Pkf.25.509/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács K. Zoltán ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Ítéltábla 17.Pkf.25.509/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Fővárosi Törvényszék 54.Pkf.630.743/2022/3. számú végzésére is kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését. Az indítvány szerint a végzések sértik az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes és nyilvános bírósági tárgyaláshoz való jogát és a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát.
- [2] A támadott bírósági végzések alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó mint kérelmezett ellen kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelése iránt indított eljárásban – a koronavírus helyzetre tekintettel elektronikus úton, távmeghallgatással foganatosítva –, a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2020. december 1-jén felvett jegyzőkönyvbe foglalt végzésével az intézeti gyógykezelést elrendelte. A végzésben foglaltak szerint annak kézbesítésétől számított nyolc napon belül van helye fellebbezésnek. A határozat szóbeli kihirdetését követően az indítványozó nem akart nyilatkozni a fellebbezés tekintetében, a kérelmező a döntést tudomásul vette, a fellebbezésről lemondott, ahogyan fellebbezési jogáról lemondott a szakértő és az ügygondnok is.
- [4] 1.2. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság az indítványozó 2022. január 31-én előterjesztett fellebbezését – mint elkésettet – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 367. § (1) bekezdésére és a 366. § (1) bekezdésére hivatkozva, 2022. február 21-én hozott végzésével visszautasította.
- [5] A másodfokú bíróság megállapítása szerint az elsőfokú bíróság 2020. december 3-i intézkedése alapján az indítványozó lakcímére megküldött, a perbeli végzést is magában foglaló küldeményt a posta 2021. január 5-én „nem kereste” jelzéssel kézbesítette vissza, azonban a kézbesítési fikció megállapítására már nem került sor. Az indítványozó – a másodfokú bíróság megállapítása szerint – 2021. december 1-én egy iratbetekintés után kérte az iratok rendelkezésére bocsátását, melynek okán az elsőfokú bíróság a végzést tartalmazó jegyzőkönyvet postai úton megküldte, amit az indítványozó 2021. december 27-én átvett. Az indítványozó ezt követően 2022. január 4-én immár elektronikus úton előterjesztett beadványában az eljárás során keletkezett további iratok – így egyebek mellett a kórlap – megküldését kérte, amelyet az elsőfokú bíróság 2022. január 24-én elektronikusán kézbesített a részére. Az elsőfokú bíróság az indítványozó 2021. december 1-i beadványát a kézbesítési fikció elleni kifogásnak tekintette, végzésével annak helyt adott és erre tekintettel a fellebbezés határidőben érkezettnek tekintve, azt a másodfokú bíróságnak elbírálásra felterjesztette.
- [6] A másodfokú bíróság megállapítása szerint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 201. § (8) bekezdése alapján a tárgyi ügyben a határozat ellen nyolc napon belül lehet fellebbezni, és mivel a Pp. 350. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tárgyaláson hozott határozatát a tárgyaláson hirdeti ki, ezzel – a Pp. 351. § (1) bekezdése értelmében – a jelenlévők számára mindazon határozatok közlése is megtörténik, amelyeket a törvény szerint nem kell kézbesítés útján közölni. Mindezeket figyelembe véve az adott ügyben a végzés kihirdetésével, azaz

2020. december 1. napjával a fellebbezési határidő megnyílt, azonban az elsőfokú bíróság téves tájékoztatása miatt a másodfokú bíróság indokoltnak találta, hogy a határidőt a határozat „kézbesítésének” időpontjától vizsgálja. Mivel azonban az elsőfokú bíróság a kézbesítési fikció tényéről nem tájékoztatta az indítványozót, ezzel elzárta őt attól, hogy a fikció jogkövetkezményeit el tudja háritani, így a másodfokú bíróság a 2020. decemberi intézkedéssel postai úton megkísérelt kézbesítést nem tekintette szabályszerűnek. Megállapította ugyanakkor a másodfokú bíróság, hogy a végzés 2021. december 27-én történt kézbesítése szabályszerű volt, ezzel megnyílt a fellebbezési határidő, azonban a bírósággal – akkor még – papír alapon kapcsolatot tartó indítványozó a határidőn belül, 2022. január 4-ig fellebbezést nem terjesztett elő, arra csak 2022. január 31-én került sor, ezért a másodfokú bíróság a fellebbezést, mint elkésettet hivatalból visszautasította.

- [7] 1.3. A Fővárosi Ítéletábrla 2022. június 7-én hozott végzésével a Fővárosi Törvényszék végzését helybenhagyta. Az indítványozói fellebbezésben foglaltak kapcsán az Ítéletábrla a következőkre mutatott rá: a Pp. preambulumban deklarált tisztességes eljárás alapelvének részeként a fegyveregyenlőség elve a polgári eljárások alapelve, amelyből következik, hogy a fél számára valamennyi iratot kézbesíteni kell, ennek esetleges megsértése azonban – a fellebbezésben foglalt érveléssel szemben –, nem a fellebbezési határidő meghosszabbodását eredményezi, hanem legfeljebb az érdemi határozatot teszi – eljárási szabálysértés miatt – megalapozatlanná, ezért az indítványozó számára nyitvaálló határidőt nem 2022. január 24-től, a kézbesíteni elmulasztott jegyzőkönyvmelléklet átvételétől, hanem a Pp. 365. § (6) bekezdése szerint a fellebbezéssel támadott határozat kézbesítésétől, vagyis 2021. december 27. napjától kell számítani.
- [8] A Fővárosi Ítéletábrla álláspontja szerint továbbá alaptalanul hivatkozott az indítványozó az elektronikus úton való kapcsolattartásra is, mivel a 8. sorszámú papír alapú beadványában mindössze annyit jelzett, hogy a bíróság az e-mail címére is elküldheti a kért iratokat. A bíróság indokolása szerint azonban a törvényben foglalt biztonságos kézbesítési feltételeknek egy egyszerű email-cím nyilvánvalóan nem felel meg, és bár a beadvány elektronikus benyújtását mint ráutaló magatartást az elektronikus út vállalásának kell tekinteni, az indítványozó csak a melléklet megküldését sürgető 9. sorszámú beadványát nyújtotta be elektronikus úton 2022. január 3-án, az a végzés 2021. december 27-i kézbesítését követően történt, ezért az elsőfokú bíróság ezt megelőzően még szabályszerűen kézbesítette továbbra is postai úton a végzést az indítványozónak.
- [9] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes és nyilvános bírósági tárgyaláshoz való joga sérelmét, másodlagosan a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joga sérelmét állította a támadott bírósági határozatokkal szemben.
- [10] Álláspontja szerint a végzés részét képező kórlap nélkül a fellebbezés nem volt előterjeszthető, hiszen a Pesti Központi Kerületi Bíróság a végzésben maga is kijelenti, hogy „a részletes anamnézist a jelen jegyzőkönyv mellékletét képező, 1. sorszámú kórlap tartalmazza”. Mivel a kórlap csak 2022. január 24-én került kézbesítésre számára, ezért mindkét alkotmányjogi panasszal támadott végzés a fegyverek egyenlőségének elvét figyelmen kívül hagyva, egyoldalúan állapította meg, hogy az indítványozó részére a fellebbezés benyújtására nyitvaálló határidő 2022. január 4-én letelt. Hivatkozott ennek kapcsán az indítványozó az Alkotmánybíróság korábbi határozataira, így például a 15/2002. (III. 29.) AB határozatra, amely szerint a fegyverek egyenlőségének elve akkor nem sérül, ha a peres eljárás során a per tárgyát érintő releváns iratokat a peres felek mindegyike ugyanolyan mélységben és teljességben ismerheti meg, továbbá a felek mindegyike jogosult e dokumentumok birtoklására is.
- [11] Az indítványozói álláspont szerint a Fővárosi Ítéletábrla végzésének [7] bekezdésében „maga is elismeri”, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság megsértette a fegyverek egyenlőségének elvét, így ezért is tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a kézbesítés 2021. december 27. napján szabályszerű volt.
- [12] Az indítványozó szerint megalapozatlanul és kellő körülmények nélkül állapította meg a Fővárosi Ítéletábrla, hogy postai úton szabályszerűen kézbesítették az indítványozónak az iratokat, mivel az indítványozó 2022. január 3. napján elektronikusan ismételtén kérte az iratok szabályszerű kézbesítését, amely a Pp. 605. § (2) bekezdése értelmében automatikus nyilatkozatnak számít az elektronikus útra történő átállásra vonatkozóan. Mivel a Pesti Központi Kerületi Bíróság a határozata érdemi tartalmát megalapozó dokumentációt ismételtén postai úton küldte meg, így ezzel indokolatlanul lassította, illetve időben elhúzta az eljárást, ezért „a tisztességes eljárás hiányán túl az észszerű határidőben hozott elbírálás követelménye is sérült”.

- [13] Végül az indítványozó szerint a bíróságok által megállapított elkészttség miatt sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joga is.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálat tárgyává tette, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [15] 3.1. Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla végzését 2022. július 20-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2022. szeptember 18-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint – a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az alaptörvény-ellenesség indokolását, továbbá az alkotmányjogi panasz kifejezett kérelmet tartalmaz a végzések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló nemperes eljárásban kérelmezett volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapítása szerint az indítvány a jogorvoslathoz való jog sérelmét illetően – a XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán előadottakon túlmenően –, alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz.
- [16] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a Fővárosi Törvényszék és a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezési határidő számítása kapcsán észlelte az elsőfokú bíróság által a fellebbezésre vonatkozóan adott téves tájékoztatást, úgyszintén a kézbesítési fikció beállításáról szóló értesítés elsőfokú bíróság általi elmulasztását is. Az alkotmányjogi panasszal támadott végzések jogértelmezése alapján az indítványozó számára ezért a fellebbezési határidő nem 2020. december 1-én, hanem 2021. december 27-én indult meg, az ezzel kapcsolatos álláspontjukat a bíróságok részletesen megindokolták. Az, hogy az indítványozó ezzel a jogértelmezéssel nem ért egyet – és azért kéri a döntések megsemmisítését, hogy a 2022. január 31-i fellebbezése határidőben előterjesztettnek minősüljön –, az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem veti fel a támadott döntések alaptörvény-ellenességének kételyét, úgyszintén alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [18] Ahogyan az Alkotmánybíróság arra már számos alkalommal rámutatott, „[a] bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható.” {Lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}
- [19] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában, részben a 29. §-ában, foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. március 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2228/2022.

